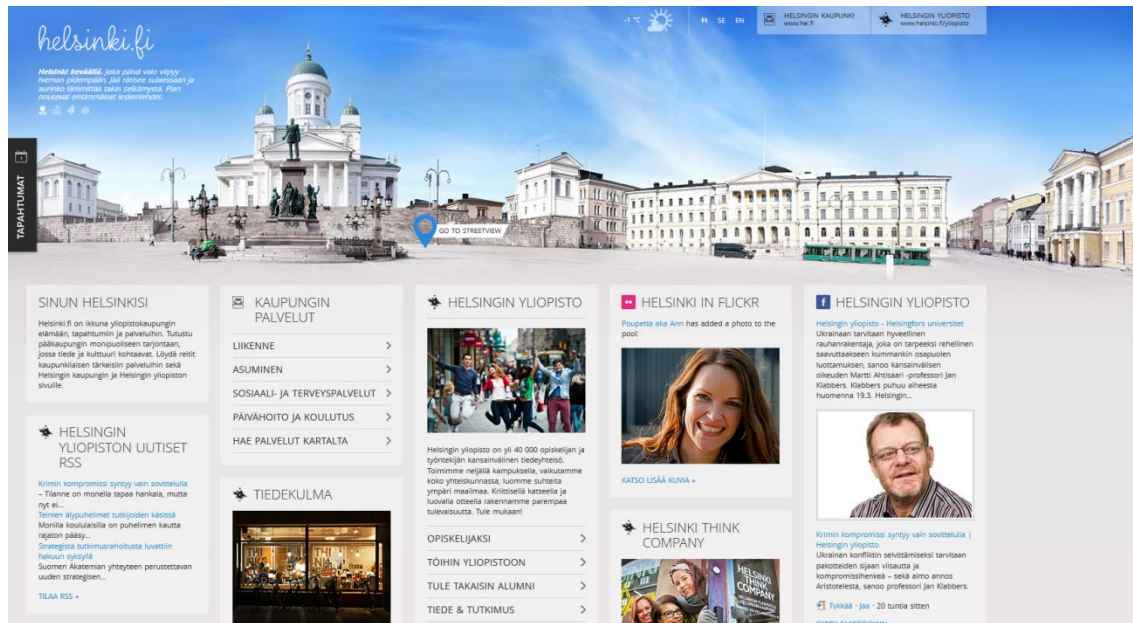

Tiedon metropoli

Tutkimuksen, opetuksen ja tiedonvälityksen
käännekohtia ja vaikuttajia
Helsingin historiassa 1945-2010

Martti Häikiö 19.5.2016

Mitkä ovat tiedon Helsingin rajat?

Saksalaisen koulu oli suljettuna 1944-1948 ja sen fasadista on poistettu teksti Hindenburgschule

- Teknillisen korkeakoulu Hietalahdesta Otaniemeen, Aalto-yliopiston kolme juurta: TaiK, HKKK, TKK
- Helsingin lukioissa 24 % ulkokuntalaisia (2010)
- Helsingiläiset Oy Yleisradio Ab, Alma Media Oyj, Sanoma Oyj ovat myös valtakunnallisia ja kansainvälisiä toimijoita
- Helsingin kaupungin hallinnollisia yhteistyörakenteita: pääkaupunkiseutu (4 kuntaa), Helsingin seudun yhteistyökokous (14), Helsingin Seudun Liikenne HSL (7), Helsingin Seudun Ympäristöpalvelut HSY (4), Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS (26), Uudenmaan liitto (28). – Lisänä metropolihallinto?
- Internetin riippumattomuus paikasta: Tietokeskus, kirjastot (HelMet), arkistot, tiedonvälitys, sosiaalinen media
- Eri hallintokunnilla lisäksi laajoja ja suoria kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja.

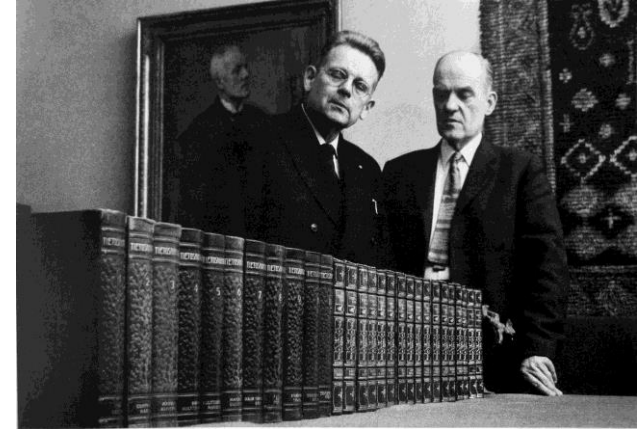
Ajallisia käännekohtia ja muutosvoimia

Politiikka ja **tiede ja teknologia**

- **1944** arvomurros: välirauhansopimus, kommunistien vapautus, "fascististen" järjestöjen lakkautukset – kulttuuritaistelu, rintamamiesten koulutus
- **1954 DNA, atomi, televisio, kaukolennot, mikropiiri**
- **1964** arvomurros: alueyliopistot, peruskoulu, regulaation kasvu, viihde ohi valistuksen
- **1974 datasiirto, digitaalinen signaalinkäsittely**
- 1984 arvomurros: deregulaatio, kilpailu, arviointi
- **1994 internetin tulo (Kaapelisolmu)**
- 2004 arvomurros: keskitetty opetus (HTOL, Stadia, Metropolia), suurten järjestelmien paluu?

L. Arvi P. Poijärvi – jatkuvuuden voima

- Filosofian tohtori, kasvitiede, 1928
- Helsingin 2. Suomalaisen Tyttökoulun luonnonhistorian ja maantieteen nuorempi lehtori ja Norssin vanhempi lehtori 1927-1936
- Kasvi- ja eläinopin ja maantiedon oppikirjojen tekijä
- Osallistui talvisotaan Ässä-rykmentissä
- Suomen Aseveljien Liiton yliasiamies 1940-1944
- Kouluhallituksen kouluneuvos 1936-1942, pääjohtaja 1942-1945, erotettu
- Helsingin Suomalaisen Normaalilyseon luonnonhistorian ja maantieteen opettaja 1945-1959, yliopettaja 1959-1967
- Otavan tietokirjaosaston johtaja 1945-1967 ja johtokunnan jäsen 1943-1969
- Etelä-Suomalaisen Osakunnan Laulajat, Mieskuoro Finlandia ja Laulu-Miehet
- Koulunuudistustoimikunnan puheenjohtaja 1965

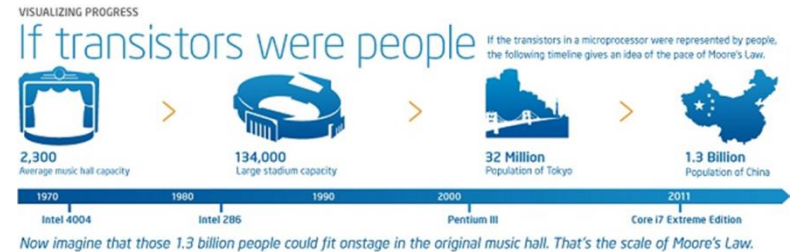

Pojjärvi kuului Otavan julkaiseman Ison tietosanakirjan (1931-1939) kirjoittajakuntaan, oli päätoimittajana kahdessa saman sarjan täydennysosassa (1957-1958) ja oli mukana Otavan ison tietosanakirjan (1960-1965) toimituksessa. Hän osallistui vuodesta 1951 julkaistun Mitä-missä-milloin. Kansalaisen vuosikirjan ideoimiseen ja toimittamiseen. Poijjärvi oikealla yhdessä Ilmari Havun kanssa 1959.

Digikumouksen anatomia

datasiirto + mikroprosessorit

- Tietokone ja älypuhelin jokaisella
- Sähköposti, sosiaalinen media (Facebook, Twitter, LinkedIn)
- Hakukoneet (Google)
- Tietokannat, arkistot ja kirjastot, museot (Wikipedia, Vakka)
- Oppikirjat
- Netissä lehdet, radio, televisio, kirjat, videot, musiikki
- Kauppa, tavarat, palvelut
- Päätöksenteko (Ahjo, Eduskunta Explorer)
- 3D tulostus

*Transistorien lukumäärät
mikroprosessorissa:*

1971	2 300 kpl (Intel 4004)
1989	yli miljoona (Intel 486)
2004	592 miljoonaa (Intel Itanium 2)
2012	yli miljardi

Keskitys vai hajautus?

- Helsingin yliopisto ja Aalto-yliopisto ovat menettäneet monopoliasemansa sektori- ja yksityiselle tutkimukselle ja maakuntayliopistoille
- Monimuotoinen erilaisten koulujen verkosto on ollut voimavara, kielivähemmistöjen rooli nyt arvioitavana
- Digikumous muuttaa edelleen palveluja. Puoluelehdet ovat lähes kuolleet, kaupalliset painetut lehdet menettäneet asemiaan sähköisille

Helsingin Sanomat, per 11.1.80

Koulupiirirajoja aiotaan muuttaa vuositarkistuksessa Helsingin omista kouluista lapsia korvaaviin kouluihin

Helsingin koulusuunnitelman vuositarkistus on taas käynnissä. Töölössä aiotaan kaupungin oman peruskoulu piirirajojen muuttamisella turvata oppilaat eräseen korvaavaan koulun.

Koulusuunnitelma tarkistetaan vuosittain. Tarpeen vaatiessa muutetaan koulupiirien rajoja ja oppilaat siirretään uudestaan. Jatkuvassa kiusassa Helsingissä aiheutuu siitä, että kouluvierot hylkää turvata myös sellaisten korvaavien koulujen toiminnan, joiden omalla alueella ei ole riittävä määrä oppilaita.

Peruskoulujärjestelmän mukaan kunnan omat koulut ovat ensisijaisia kouluja. Helsingissä toimii myös sellaisia korvaavia kouluja, joilla on pyryä peruskoulutalvissa eikä oppilaita.

Vuonna 1980: taitteita käydään yllästeen kouluista, jotka eniten oppilaiden keskiarvoa koulut hoitavat peruskoulun yllästeen tehtävää.

Töölön piiristä toimivia yllästeen kouluja ovat kaupungin omistamat Ehto-Töölön yläaste ja kaksiosittain Ehto-Töölön yläaste, Ehto-Töölön yläaste ja Taitteiden kansainkoulun sekä Töölön yhteiskoulu, joka on korvaava koulu. Lisäksi alueella toimivat jatkavan peruskoulutietävän saaneet Ahtialan yhteisö- ja Apollon yhteiskoulu.

Koulupiirit ja haustaumat

Tarkitettavan koulusuunnitelman vaihtoehdot Ahtialan koulupiirirajojen Töölössä siten, että kaupungin omistaman Ehto-Töölön yllästeen toimintakäyt. meihin koulunsa häviää oppilaskadon vuoksi. Muutos vaikuttaa myös muille kaupungin peruskoulun Töölön piirin ulkopuolella. Ehto-Töölön koulun oppilaita on 65 määrittäminen niel yllästeille Töölön yhteiskoulun, joka on korvaava koulu.

Rehtori Olavi Saarikivi Ehto-Töölön yllästeille toteaa, että voimassa olevan koulusuunnitelman mukaan hänen koulunsa on viisikymmentä yläaste ja sen mukana sinne on myös perustettu opettajien virat. Nykyisen laajuus-

lenta, senno Saarikivi. Opettajat kunta on lähettänyt kouluvierotonta vastalausensa koululle suunnitellusta piiristä.

Opettajakunnan mielestä kummankin vaihtoehdosta, sekä Ahtia että Ehto-Töölön, on mm. oppilasmäärä koskevia virheitä ja niiden perusteella tunnistamiseksi on laetettu todellisuutta suuremmaksi.

Kotajankalla ja Suomenlinnassa ovat oppilasmäärän suhteen arvioitavissa alueita. Tänä vuonna on esim. Suomenlinnassa alusteen 6. luokalla 10 oppilasta, jolla on vuosi vuosi yllästeen koulunsa. Vuosien 1981-82 oppilasmäärä loppu sieltä yllästeelle 51 oppilasta, mutta vuosiksi 1985-86 vain 27 oppilasta.

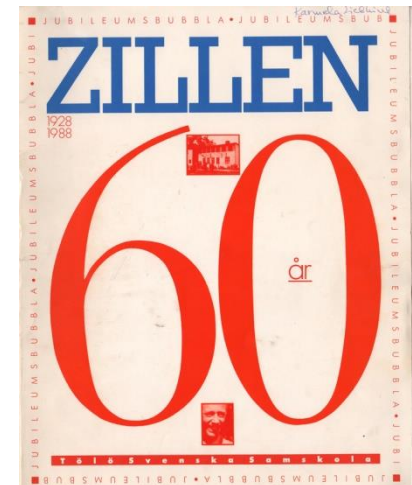
Vastaavasti Kotajankalla olisi vuosina 1981-82 92 ja 1985-86

Nyt aiotaan koulun piiriä laajentaa siten, että siihen kuuluvat Suomalainen lisäksi myös Laajasalosta Särviö ja Jolli. Viimekimmuuta saatuaan kokoon noin 60 oppilasta. Käytävien yhteiskoulun läheisyyteen liittyä yksi luokkainen yllästeen oppilaita. Laajasalossa on omakin ylläste, jota toimii entinen Laajasalon yhteisö- ja maita se on liian alhais. Koulun laajennustöitä ei ole toteutettu.

Helsingin Sanomat 11.1.1980

Zillen - Tölö Svenska Samskola

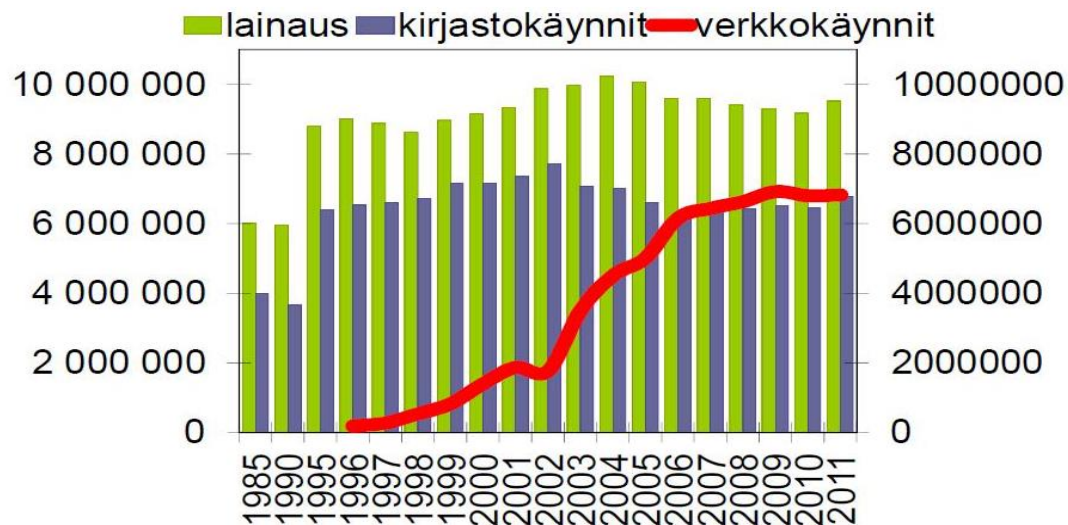
- 1928-1975, Ulfåsa, Susiharju, Lastenlinnantie 2
- Rehtorit Laurin Zilliacus 1928-1940, Tor Therman 1940-1968, Per Fack 1968-1974, Harry Krogerus 1974-1975
- Pienet luokat
- Ei läksyjä, vaan viikkotehtävät jotka tehtiin 'yksilöllisellä' tunnilla' jolloin oppilaat liikkuiivat vapaasti luokasta toiseen, myös ryhmätöitä
- Oppilaiden itsenäisyys: oppilaat siivosivat luokat, joka luokalla oma erityistehtävä (kello, paperikauppa, koulun oma raha, pankki, poliisit, 'madot' (maskar) valvoivat käytöstä, tuomioistuin jakoi varoituksia ja pakkotyötä, koulukirjasto)

Mikä on kirjastojen tehtävä?

- Kirjasto valistuksen airuena
- Viihde sai ylliotteen valistuksesta 1960-luvulla:
”Kansanvalistajasta kansalaisten olohuoneeksi”

Lainausta, kirjastokäynnit ja verkkokäynnit 1985-2011

Töölön kirjasto, uusi rakennus 1970, Aarne Ervi

Historian ”opetuksia”

- Faktat, detaljit, ihmiset ja tapahtumat ovat historiaa, yleistyksiset vasta sitten
- Tiede ja teknologia muuttavat maailmaa – myös jatkossa
- Keskityksen ja hajautuksen vuorovesi on ikuinen – regulaatiota seuraa deregulaatio ja niin edelleen
- Talous ratkaisee viime kädessä – mutta hitaasti
- Virtuaalimaailma etenee, mutta hallinnollisten rajojen merkitys säilyy: kuka päättää ja millä menetelmillä

*Tiedonvälityksen murros
Hakukone Googlen avulla poimittu
Yleisradion nettisivun kuva, jossa
naamioituneet miehet piirittävät
hallintorakennusta Simferopolissa,
Krimillä, lauantaina 15.3.2014*

